

Warszawa, 8 maja 2026 r.

D.406.15.2026

Arkadiusz MYRCHA

Sekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości*Szanowny Panie Ministrze,*

W odpowiedzi na pismo z dn. 17 kwietnia 2026 r., nr DPK-I.053.7.2026, dotyczące wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich z dn. 7 kwietnia 2026 r., nr II.510.21.2026.DC, uprzejmie informuję, że Instytut Wymiaru Sprawiedliwości podejmie prace badawcze w przedstawionym zakresie.

Instytut podziela ocenę, że zagadnienia wskazane w wystąpieniu Rzecznika dotyczą istotnego i aktualnego problemu praktyki stosowania prawa karnego. W centrum tego problemu znajduje się relacja między przypadkiem elektronicznego nośnika danych, przypadkiem danych informatycznych oraz możliwością obejmowania zabezpieczeniem lub przypadkiem niematerialnych składników mienia wykorzystywanych do popełnienia przestępstwa.

Po wstępnym rozpoznaniu przedstawionej problematyki Instytut dostrzega, że ma ona kilka powiązanych ze sobą wymiarów. Po pierwsze, dotyczy prawidłowego rozróżnienia między rzeczą, nośnikiem danych, danymi informatycznymi i informacją wynikającą z danych. Po drugie, wiąże się z potrzebą ochrony danych niezwiązanych z przestępstwem, w tym danych o charakterze osobistym. Po trzecie, dotyczy skuteczności przypadku w sytuacjach, w których dane mogą być przechowywane poza zabezpieczonym urządzeniem albo pozostawać dostępne za pośrednictwem konta użytkownika. Po czwarte, obejmuje pytanie o możliwość oraz sposób zabezpieczania i pozbawiania sprawcy dostępu do niematerialnych narzędzi przestępstwa, takich jak konta, profile, kanały, portfele lub inne zasoby cyfrowe. Mając powyższe na względzie, Instytut planuje przeprowadzenie diagnozy prawno-praktycznej. Jej celem będzie przygotowanie użytecznej odpowiedzi na zasadnicze pytania wynikające z wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich i pisma Ministerstwa: jakie są obecne podstawy prawne działania, jakie problemy ujawniają się w dostępnym orzecznictwie, jak praktycy rozumieją te zagadnienia oraz które obszary mogą wymagać dalszych działań, w tym ewentualnych działań legislacyjnych.

Planowane obecnie badanie obejmie trzy komponenty badawcze:

1. Analizę dogmatycznoprawną przepisów prawa karnego materialnego, procesowego i wykonawczego dotyczących przypadku przedmiotów, danych informatycznych oraz niematerialnych składników mienia. Analiza zostanie podporządkowana problemom wskazanym przez Rzecznika Praw Obywatelskich, w szczególności relacji między przypadkiem nośnika i danych, danym przechowywanym poza urządzeniem oraz zasobom cyfrowym mogącym pełnić funkcję narzędzia przestępstwa.
2. Analizę publikowanego orzecznictwa sądów krajowych. Pozwoli ona ustalić, jakie kierunki argumentacji są już obecne w judykaturze, w jakim języku sądy opisują analizowane

problemy oraz czy w orzecznictwie widoczne są rozbieżności wymagające dalszego rozpoznania.

3. Komponent empiryczny w postaci badania realizowanego metodą ankietową wśród sędziów i prokuratorów. Jego celem będzie rozpoznanie obecnych doświadczeń (nie: opinii) praktyków co do sposobu postępowania w kontekście analizowanych problemów oraz trudności pojawiających się m.in. przy zabezpieczaniu oraz wykonywaniu rozstrzygnięć dotyczących nośników danych, danych cyfrowych i zasobów „mienia niematerialnego” (w tym kont i profili użytkowników platform cyfrowych).Warto nadmienić, że decyzje podejmowane na etapie postępowania przygotowawczego często przesądzą o tym, co zostaje zabezpieczone, jak opisuje się nośniki i dane oraz czy możliwe staje się późniejsze odrębne rozstrzygnięcie o rzeczach, danych lub zasobach cyfrowych. Perspektywa prokuratorska jest zatem konieczna dla rzetelnego rozpoznania praktycznych uwarunkowań późniejszych rozstrzygnięć sądowych. Art. 44 k.k. pozostaje zasadniczym punktem odniesienia dla analizy materialnoprawnej, jednak ocena skuteczności i proporcjonalności przypadku wymaga uwzględnienia wcześniejszych etapów postępowania.

Tak zaprojektowane badanie pozwoli na przygotowanie raportu diagnostycznego obejmującego ocenę stanu prawnego, analizę dostępnego orzecznictwa, rozpoznanie doświadczeń praktyków oraz identyfikację problemów wykonawczych. Raport wskaże również obszary potencjalnie wymagające doprecyzowania lub dalszych działań, będzie więc stanowił podstawową merytoryczną odpowiedź na problemy przedstawione w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich.

Jednocześnie Instytut dostrzega, że w dalszej perspektywie celowe może być przeprowadzenie pogłębionej analizy aktowej. Tego rodzaju badanie powinno zostać zaprojektowane po zakończeniu etapu diagnostycznego. Problem przedstawiony przez Rzecznika i Ministerstwo nie jest bowiem związany z jedną kategorią przestępstw ani z jednym typem postępowań, a dotychczasowe badania empiryczne dotyczące m.in. praktyki zabezpieczania danych i nośników danych (np. w kontekście stosowania art. 236a k.p.k.) wskazują na wysoką niejednorodność praktyki w zakresie chociażby stosowanych podstaw prawnych. To nie uniemożliwia, lecz komplikuje ustalenie właściwej próby badawczej i trafną operacjonalizację zmiennych. Wyniki etapu diagnostycznego pozwolą lepiej ocenić, czy i w jakim zakresie analiza aktowa powinna zostać przeprowadzona, a także jak dobrać ewentualną próbę badawczą i zmienne podlegające analizie.

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości podejmuje obecnie prace organizacyjne zmierzające do przygotowania i realizacji badania.

2 *Cypraniewicz Szeclak*
D Y R E K T O R
Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości
Piotr Ryński
dr hab. Piotr Ryński, prof. IWS

Do wiadomości:

Rzecznik Praw Obywatelskich (dot. sprawy nr II.510.21.2026.DC)